БЪЛГАРИЯ (Списък за наблюдение към Група 2)

Българското правителство не отговаря изцяло на минималните стандарти за премахване на трафика, но полага значителни усилия в тази посока. През отчетния период властите показаха съществени усилия, като разследваха повече случаи на трудов трафик, осигуряваха центрове със специализирани услуги за пълнолетни жертви на трафик, актуализираха националния механизъм за насочване и предоставяне на подкрепа на жертви на трафик, правейки го задължителен за всички държавни институции, и приеха национална стратегия за борба с трафика за периода 2017-2021 г. Правоприлагащите органи продължиха да предприемат действия срещу длъжностни лица и полицейски служители, замесени в престъпления, свързани с трафик. Правителството обаче не показа повишаване на усилията за борба с трафика в сравнение с предходния отчетен период. Въпреки че общият брой на разследванията и делата срещу трафиканти леко се увеличи, имаше по-малко осъдителни присъди срещу трафиканти, като преобладаващата част от тях бяха условни. Възможностите на държавата за настаняване и предоставяне на специализирани грижи останаха ограничени спрямо броя на установените жертви, а специализирани услуги за деца жертви на трафик не бяха осигурени. Тъй като властите са заделили значителни ресурси за изпълнение на разписан план, който, ако бъде реализиран, би представлявал съществено усилие за покриване на минималните стандарти, България бе освободена от задължителното понижение в Група 3 съгласно изискванията на Закона за защита на жертвите на трафик. Поради тази причина страната остана в Списъка за наблюдение към Група 2 за трета поредна година.

ПРЕПОРЪКИ ЗА БЪЛГАРИЯ

Да се увеличат усилията за разследване, съдебно преследване и осъждане на трафиканти, особено уличените в трафик с цел принудителен труд, и наложените присъди да бъдат ефективни. Да се увеличи капацитетът за подпомагане на жени, подложени на трафик, и за осигуряване на специализирана помощ за деца жертви на трафик. Проактивно да се разследват, преследват наказателно и осъждат длъжностни лица, замесени в трафик, и да им бъдат налагани ефективни присъди. Да се увеличи финансирането на дейности за противодействие на трафика. Да се организират специализирани обучения за прокурори и съдии, работещи с жертви на сексуален трафик. Да се осигурява квалифицирана правна помощ и съдебна защита на жертвите, съдействащи на наказателното преследване. Да се увеличи броят на трафикантите с наложени глоби в допълнение към ефективните им присъди, както и броят на жертвите, получаващи обезщетение.

НАКАЗАТЕЛНО ПРЕСЛЕДВАНЕ

Усилията на властите по прилагане на закона останаха недостатъчни, тъй като броят на осъдителните присъди продължи да пада, а присъдите на мнозинството от осъдените

трафиканти бяха условни. Член 159 от Наказателния кодекс забранява всички форми на трафик, като предвижда наказания в размер от 2 до 15 години лишаване от свобода. Тези санкции са достатъчно строги и съизмерими с онези, предвидени от закона за други тежки престъпления като изнасилване. През 2016 г. властите започнаха 66 разследвания за трафик с цел развратни действия и 19 за принудителен труд спрямо 71 разследвания за развратни действия и седем за принудителен труд през 2015 г. През 2016 г. бяха повдигнати обвинения на 72 лица за трафик с цел развратни действия и на едно за принудителен труд, спрямо 55 и 10, съответно, за 2015 г. Осъдените бяха 34 за трафик с цел развратни действия и един за принудителен труд през 2016 г. спрямо 47 за развратни действия и нито един за принудителен труд през 2015 г. Едва 12 от осъдените 35 трафиканти (34%) получиха ефективни присъди, като делът им остава все така нисък, както и през предходните три години. Също както и през 2015 г., властите не бяха в състояние да предоставят информация за размера на присъдите, наложени на ефективно осъдените трафиканти. Съдът постанови глоби на осем от осъдените през 2016 г., спрямо 23 за 2015 г. Според наблюдатели съдът налагаше по-малки наказания на обвинените в трафик с цел развратни действия, когато жертвите им първоначално са се занимавали доброволно с проституция, макар според българското и международното законодателство наличието на предшестващ опит в проституцията да няма отношение към последващата експлоатация.

Специализираният съд за организираната престъпност продължи да бъде компетентен по делата за трафик. Според наблюдатели полицията рядко провеждаше операции за борба с вътрешния трафик, а разследванията бяха продължителни, което даваше на заподозрените трафиканти време да укрият имуществото си и да променят мястото на дейността си. Властите проведоха транснационални разследвания в сътрудничество с девет чужди държави. Държавата осигури специализирани обучения за полицаи, следователи, прокурори и съдии.

Правителството демонстрира усилия за борба с участието на длъжностни лица в престъпления, свързани с трафик. През 2016 г. прокуратурата започна производство по случай, свързан с двама полицейски служители, обвинени в подпомагане на членове на престъпна група, замесени в проституция и трафик на хора. През месец март 2016 г. прокуратурата издаде заповед за арест на двама полицаи по обвинение, че са принуждавали студент да продава наркотици и склонява свои състудентки към проституция и разпространение на наркотици. Впоследствие обвинения бяха повдигнати и на преките ръководители на двамата полицаи, в резултат на което в момента петима полицейски служители ще бъдат изправени пред съда. През август 2015 г. властите обвиниха седем полицаи в приемане на подкупи и изнудване, отчасти заради твърдения, че са искали подкупи от сводници. Обвинителни актове бяха съставени срещу четирима от тях, като делото беше в ход в специализирания съд за организираната престъпност. Други

разследвания срещу полицейски служители през последните години включваха обвинения в набиране на жертви, насилване на жена да проституира и предупреждаване на трафиканти за планирани полицейски акции. Наблюдателите бяха на мнение, че полицията и прокуратурата рядко преследват крупни трафиканти, а някои прокурори произволно снемат обвиненията срещу заподозрени лица.

ЗАКРИЛА

Усилията на властите по установяване на жертвите останаха непроменени, но бяха увеличени мерките по предоставяне на правна помощ и убежище на същите. В рамките на наблюдаваните досъдебни производства през 2016 г. прокуратурата установи 329 жертви на трафик с цел развратни действия, 31 труд и пет жертви на трафик с цел сексуална и трудова експлиатация, спрямо 298 жертви на трафик с цел развратни действия и 32 жертви на трафик с цел принудителен труд за 2015 г. Двайсет и една от жертвите бяха деца, в сравнение с 30 през 2015 г. Една от установените през годината жертви беше от Буркина Фасо, докато през 2015 г. нямаше чуждестранни жертви. Наблюдателите бяха на мнение, че правоприлагащите органи не са в състояние ефективно да установяват жертвите, особено чуждестранните. Получената информация показа, че полицията не търси проактивно признаци за трафик сред задържаните за проституция жени, а прокурорите и съдиите не притежават чувствителност при взаимодействието си с жертви на сексуален трафик. Правителството актуализира разписаните процедури за насочване на жертви към специализираните центрове, като ги направи задължителни за всички държавни институции. В един от регионите местните власти обучиха над 130 полицейски и държавни служители как да установяват и оказват помощ на жертвите. През отчетния период държавата проведе съвместни обучения по установяване, закрила, оказване на помощ и наказателно преследване за служители от съдебната система, правоприлагащите органи и социални работници, като организира над 30 събития с повече от 1000 участници. Законът предоставя на жертвите правото да останат анонимни по време на досъдебната и съдебната фаза, но властите рядко прилагаха тази разпоредба, в резултат на което жертвите променяха показанията си поради страх, заплахи и подкупи. Според наблюдатели много от жертвите не сътрудничат на правоприлагащите органи, тъй като не вярват, че съдебната система е в състояние да правораздава ефективно и извършителите ще получат адекватни присъди. Властите не упражняваха последователна практика за информиране на жертвите относно правата им, включително правото на правна помощ. Според наблюдатели дознателите разпитват жертвите по три-четири пъти в досъдебната фаза – практика, която може да доведе до повторното им травматизиране. Според наблюдатели също така на жертвите не се предоставя подкрепа в хода на наказателното дело, тъй като, според тях, държавата не осигурява компетентна правна помощ по време на съдебния процес. Често от жертвите се изискваше да дават показания в присъствието на обвинения трафикант, а обичайна практика беше обвинените трафиканти да извършват

очни ставки и разпитват жертвите чрез съда, включително относно техни предходни сексуални връзки.

Правителството похарчи около 83 100 лева за услуги и изпълнение на годишната програма за борба с трафика на хора и защита на жертвите. Наблюдателите призоваваха за по-голямо финансиране от страна на държавата за дейностите за противодействие на трафика, като отчитаха, че повечето средства постъпваха по линия на НПО и международни донори. Държавата поддържаше две консултативни услуги за жертви на трафик, управлявани от НПО, и три приюта за настаняване на жени, също управлявани от НПО, с общ капацитет от 16 души. Нито един от приютите не беше разположен в София – най-големия град и най-честото място за извеждане от страната на жертви, експлоатирани в чужбина. През 2016 г. 22 кризисни центъра предоставяха социални услуги на жени и деца, пострадали от насилие, включително трафик на хора, спрямо 16 за 2015 г. Центровете осигуриха подкрепа, консултации и настаняване на близо 60 жертви на трафик, включително 36 непълнолетни. Няколко НПО обаче твърдяха, че децата-жертви на трафик не получават подкрепа отделно от жертвите на насилие в центровете, независимо че имат различни нужди. Националната комисия изготви проект за задължителни стандарти за социалните услуги за закрила и подпомагане на жертвите на трафик и прие насоки за служителите в кризисните центрове, които се грижат за малолетни и непълнолетни. Държавата отпускаше на кризисните центрове фиксирана сума за всяка жертва, получаваща помощ, но според Държавната агенция за закрила на детето същата е била недостатъчна за посрещане на нуждите на жертвите, поддръжка на материалната база и привличане на квалифициран персонал. През 2016 г. една международна организация и комисията предоставиха хуманитарна помощ, здравни и социални грижи, психологически консултации и правни услуги на 44 пълнолетни мъже жертви на трафик. Чуждестранни партньорски организации насочиха три от жертвите към властите. Осем бяха настанени в специализирани защитени здравни заведения, частни жилища или хотели. Комисията отбеляза, че мъжете жертви на трафик основно са ползвали и кандидатствали за консултации, като са избягвали да се възползват от възможностите за настаняване. Законът разрешава на чуждестранни жертви, които сътрудничат на правоприлагащите органи, да останат и работят в България за времето на наказателното производство до момента на депортирането им, но нямаше случаи на чуждестранни жертви, които да кандидатстват за такъв статут. Онези, които не сътрудничат на разследването за трафик, имат право да останат в България в рамките на 40 дни с цел възстановяване преди репатрирането им. Периодът на възстановяване за деца чуждестранни граждани и жертви на трафик е 70 дни. Властите не наказваха жертвите за незаконни действия, извършени като пряк резултат от въвличането им в трафик на хора. През отчетния период нямаше жертви, получили обезщетение. Според наблюдатели процесът по предоставяне на обезщетение продължи да бъде прекомерно бюрократизиран,

отказвайки жертвите от търсене на правата си.

ПРЕВЕНЦИЯ

Правителството поддържаше усилията си за предотвратяване на трафика. Комисията прие национална стратегия за борба с трафика на хора за периода 2017-2021 г. Националната комисия и нейните девет местни комисии проведоха информационни кампании в цялата страна с акцент върху трудовия трафик, гражданите на трети страни, тенденциите в трафика и подобряването на координацията при разследванията. Според наблюдатели през 2016 г. регулацията и надзорът на трудовия пазар са се подобрили. Властите извършиха 585 проверки на фирми за наемане на работа и установиха различни нарушения. Правоприлагащите органи бяха сезирани за случай с чешка фирма, която оставяла свои служители без документи за самоличност и ги принуждавала да работят срещу неадекватно заплащане. Правителството продължи да приема ежегодни национални планове за действие, предвиждащи предприемането на отделни дейности през годината. През отчетния период бяха приети плановете за 2016 и 2017 г. Комисията продължи да публикува годишен доклад относно дейностите на правителството за противодействие на трафика на хора. Гражданското общество призовава за повече информация относно действията на държавата за борба с трафика, особено онези извън дейността на комисията. Властите осигуриха обучение за борба с трафика на хора за свои дипломатически служители. Бяха демонстрирани усилия за намаляване на търсенето на комерсиален секс и принудителен труд.

ПРОФИЛ НА ТРАФИКА

Както бе отчетено в последните пет години, България е държава-източник и в по-малка степен транзитна държава и крайна дестинация за мъже, жени и деца, подложени на сексуален трафик и принудителен труд. Тя остава един от основните източници на трафик на хора в ЕС. Правителството и НПО отчитат стабилно нарастване на броя на българските мъже, подложени на трафик с цел принудителен труд. Български жени и деца са подложени на сексуален трафик в страната, както и в Европа и Близкия Изток. Няколко НПО твърдят, че вътрешният трафик се увеличава. Български мъже, жени и деца полагат принудителен труд в други европейски държави и Израел, предимно в селското стопанство, строителството и сектора на услугите. Български деца и хора с увреждания се експлоатират по улиците за просия и дребни кражби както в самата България, така и в Гърция, Италия, Словения, Швеция и Великобритания. Румънски момичета се използват за сексуален трафик в страната. Корупцията в държавата създава среда, благоприятстваща някои от престъпленията, свързани с трафик, а длъжностни лица са обект на разследване по подозрения за участие в трафик на хора.